

گزارش

کوچ دسته‌جمعی از محله امام‌زاده یحیی

شرق: چالش‌های محله تاریخی امام‌زاده یحیی در صحن علنی شورای شهر تهران مورد بررسی قرار گرفت؛ محله‌ای قدیمی که ساکنان بومی آن کوچ کرده‌اند و برخی از مدیران شهری وجود خانه‌های میراثی در این محدوده را مانعی برای نوسازی خانه‌های فرسوده محله می‌دانند.

ناصر امانی، عضو شورای شهر تهران درباره مشکلات این محله گفت: مسئله بافت میراثی و تاریخی منطقه و محلات آن از جمله محله امام‌زاده یحیی که می‌توانست فرصت بزرگی برای توسعه و سرمایه‌گذاری و جذب گردشگر داخلی و خارجی باشد، درحال‌حاضر به تهدید تبدیل شده و یکی از عوامل عقب‌ماندگی و کم‌برخورداری و انبوه‌شدن آسیب‌های اجتماعی منطقه و محلات آن است. وقتی در سطح منطقه قدم می‌زنیم، به ندرت ساختمان نوسازی‌شده می‌بینیم و آنچه در منظر دیدمان قرار می‌گیرد، کوچه‌های باریک و معابر تنک و کم‌عرض است که در هر دو طرف آن واحدهای مسکونی فرسوده وجود دارد و بسیاری از آنها در حال ریزش است که به کارگاه تولیدی یا انبار تجاری غیرقانونی تبدیل شده‌اند.

به گفته این عضو شورا، طبق برآوردها ۱۰ درصد ساکنان محله، مردم بومی هستند و بقیه ساکنان، عمدتاً اتباع غیرایرانی یا ایرانی‌غریبومی هستند. بسیاری از ساکنان مالک، املاک خود را با قیمت‌های مناسب به کارگاه‌های تولیدی و انبارها اجاره داده و از محله کوچ کرده‌اند و تعداد معدودی که هنوز ساکن‌اند نیز در حال واگذاری املاک خود و رفتن از محله هستند. وضعیت شب و روز در محله متفاوت است و روزها به دلیل فعالیت کارگاه‌ها و آمد و رفت وانت‌بارها، سه‌چرخه‌های باری و انبوه موتورسیکلت‌ها کار و زندگی در جریان است و مردم ساکن از این موضوع رضایت دارند؛ زیرا باعث ایجاد امنیت اجتماعی و دورشدن آسیب‌های اجتماعی در طول روز و ایجاد اشتغال و تولید ثروت شده است؛ اما با غروب خورشید و تاریکی شب، شرایط متفاوت است و به‌ویژه در کوچه‌ها و معابر فرعی، ناامنی، حضور آسیب‌دیدگان اجتماعی با خلوت‌شدن و تعطیلی کارگاه‌ها و کاهش تردد وضعیت دیگری در محله رقم می‌خورد.

این عضو شورای شهر تهران گفت: البته در طول روز مردم با مشکلات دیگری روبه‌رو هستند که مهم‌ترین‌شان تردد با مشقت و سختی است. وقتی یک سه‌چرخه باری یا وانت از مقابل شما حرکت می‌کند، هم‌زمان تعدادی موتورسیکلت از روبه‌رو و پشت‌سر در حال تردد هستند، بارها باید توقف کنید و به دیوار پسیبید تا آسیب نبینید. مشکل وقتی مضاعف‌تر می‌شود که املاکی را مشاهده می‌کنیم که در مسیر این تردد قرار گرفته‌اند و معبر را تنگ و باریک‌تر می‌کنند؛ املاکی که یا رها شده و متروکه‌اند یا مجهول‌المالک هستند که اگر چندین موردشان تملک و تخریب شود؛ گره‌های تردد هم باز خواهد شد. از جمله این املاک پست برقی در تقاطع کوچه افشار و جاوید است که شهرداری منطقه آمادگی خود را حتی برای واگذاری زمین در فاصله چندمتری برای انتقال این پست برق اعلام کرده اما شرکت برق علاوه بر زمین، هزینه تجهیزات تخصصی پست برق را نیز متوجه شهرداری می‌داند و به همین دلیل این موضوع متوقف مانده است. او با بیان اینکه نکته قابل‌توجه عدم عقب‌نشینی املاک میراثی هنگام تخریب و نوسازی است، اضافه کرد: با وجود آمادگی متولیان جهت اجرای طرح اصلاحی، به دلیل ضوابط میراث فرهنگی کاری انجام نمی‌شود. این انبار متعلق به حسینه است و حسینه کامل به انبار تبدیل و نوسازی شده، بدون اینکه یک متر عقب‌نشینی کند. متولی حسینه می‌گوید آمادگی داشتم ولی ضوابط میراث فرهنگی اجازه نمی‌داد حتی یک سانتی‌متر عقب‌نشینی کنیم و دقیقاً همان وضع گذشته با نوسازی ادامه دارد. امانی تأکید کرد: مردم محله از پرداخت تا ۳۰ میلیون تومان حق انشعاب فاضلاب در سال‌های گذشته شکایت دارند؛ درحالی‌که هنوز فاضلاب در معابرشان جریان دارد. املاک رهاشده و مخروبه مورد استفاده معتادان و کارتن‌خواب‌ها قرار می‌گیرد که یکی دیگر از مشکلات محله است و تعدادی از این املاک که عمدتاً در بن‌بست‌ها هستند، پلاک قرمزند و به گفته مردم مورد استفاده توزیع‌کنندگان مواد مخدر قرار می‌گیرند؛ به نحوی که در محوطه این املاک اقدام به نصب جادر کرده‌اند. امانی با بیان اینکه تأسف‌بار وضعیت بانوان معتاد است که به گفته معتمدان محله حداقل ۳۰ نفر از آنان باردارند. او در ادامه گفت: برای وضع حمل و کنترل‌های بهداشتی نه پول دارند و نه توسط مراکز درمانی پذیرش می‌شوند که ضرورت دارد سازمان بهزیستی و مراکز درمانی منطقه برای این موضوع چاره‌اندیشی کنند. موضوع پارکینگ و کمبود شدید آن با توجه به حضور مراکز تجاری و کارگاه‌ها و تردد انبوه خودروها و وانت‌بارها یکی دیگر از مشکلات این محله کم‌برخوردار است. حضور مراکز ترک اعتیاد و برخی سازمان‌های مردم‌نهاد همچنان مثل محله هرندی مورد اعتراض مردم و شهرداری منطقه است و ایجاد تمرکز و هفدمشدن خدمات‌رسانی به این مراکز یکی از خواسته‌های اصلی مردم است و مردم معتقدند این مراکز به جامعه هدف خدمت‌رسانی نمی‌کنند. این عضو شورا با بیان اینکه سرانه فضای سبز محله شش متر است که به دلیل عدم سکونت مردم و تبدیل‌شدن آن به پهنه کار و فعالیت و کوچ مردم اصلاً موضوعیت ندارد، ادامه داد: دسترسی به حمل‌ونقل عمومی در محله اصلاً امکان‌پذیر نیست و اتوبوس و حتی تاکسی امکان تردد در معابر محله را ندارند. البته خیابان اصلی امام‌زاده یحیی که در دوره چهارم سنگفرش استاندارد، خوب و زیبایی شد محلی برای رهایی از ترافیک خیابان‌های اطراف شده و تردد خودروها امان مغازه‌داران و ساکنان را بریده و اگر این وضع ادامه یابد، سنگفرش زیبا و محکم این خیابان هم به‌تدریج آسیب خواهد دید. یک مجموعه ورزشی در محله فعال است که مردم هم به شکل نسبی از آن استفاده می‌کنند و یک مجموعه بزرگ ورزشی هم در حال ساخت و تکمیل است که در یک سال اخیر پیشرفت فیزیکی خوبی داشته و طبق قولی که شهردار منطقه داده، در پایان نیمه اول سال ۱۴۰۳ به بهره‌برداری می‌رسد. وحیدرضا محمدی‌انارکی، شهردار منطقه هم با بیان اینکه مهم‌ترین مشکل محله طرح تفصیلی آن است که از دهه ۷۰ بافت میراثی تهران شد، گفت: به این ترتیب عملاً هیچ‌کدام از معابر امکان تعریض ندارد و مهم‌ترین مشکل آن هم عدم شکل‌گیری معابر به نسبت توسعه است. این در حالی است که اقدام میراث فرهنگی هیچ توجیه اقتصادی برای ساکنان ندارد. همین مسئله سبب ایجاد شب‌مردگی زیاد در این محله شده و ضوابط میراثی مانع ایجاد حسن‌تعلق مردم به این محله شده است.

زین‌برجمی

انتشار فیلمی از «هما» مردم ایران را به وجد آورد. بسیاری از ایرانی‌ها مشاهده این پرنده باشکوه را اتفاقی امیدبخش دانسته و آن را پیام آور روزهای خوش و نیک برای ایران می‌دانند.هما یا کرکس ریش‌دار، پرنده زیبا و باشکوهی است که اجتماعی و مهاجر نیست و در همه‌جا دیده نمی‌شود. شدیداً وابسته به کوهستان و ارتفاعات و رشته‌کوه‌های صخره‌ای و صعب‌العبور است. برعکس دیگر کرکس‌ها از گوشت لاشه تغذیه نمی‌کند بلکه استخوان و مغز استخوان را ترجیح می‌دهد. هفته گذشته، محسن شکراللهی یکی از عکاسان حیات وحش، فیلمی از پرنده هما یا کرکس ریش‌دار را در صفحه اینستاگرام خود منتشر کرد که مورد توجه کاربران فضای مجازی قرار گرفت. بسیاری سایه هما در ارتفاعات طالقان را نشانه روزهای خوش برای ایران دانستند و آن را به فال نیک گرفتند. برخی به اشتباه تصور کردند که هما یک پرنده مهاجر است و به طور اتفاقی سر از آسمان ایران در آورده، اما بنا به گفته یک پرندشناس، مشاهده پرنده هما یا مرغ استخوان‌خوار در ایران اتفاق عجیبی نیست. چون این گونه از کرکس‌ها در رشته‌کوه‌های البرز و زاگرس زندگی می‌کنند و حتی گاهی در آسمان شهر تهران هم قابل مشاهده است. برای آشنایی بیشتر با هما بد نیست از مشخصات ظاهری او شروع کنیم. هما پرنده بسیار زیبا و منحصربه‌فردی است که به دلیل داشتن ریش بلند در صورتش، نام کرکس ریش‌دار هم برای او انتخاب شده است که اتفاقاً این ریش ابهت زیادی هم به حیوان می‌بخشد.

علیرضا هاشمی، پرنده‌شناس و عضو کارگروه تخصصی کرکس‌ها در اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت به «شرق» می‌گوید: «سینه و بدن هما، طیف رنگی گسترده‌ای از نخودی تا نارنجی پرنسگ دارد. جالب‌تر آنکه این رنگ نارنجی منشأ فیزیولوژیک ندارد بلکه ناشی از املاح آهن موجود در زیستگاه پرنده است که پرها به آن آغشته شده است. برهای روی تنه و بال‌های او به رنگ سیاه و تیره و مانند شنلی است که روی دوش انداخته است. همچنین هما طول بال‌های بسیار زیادی دارد. به طوری که اگر بال‌هایش را باز کند، فاصله یک بال تا بال دیگرش به طور متوسط به دو متر و ۷۰ سانتی‌متر می‌رسد، یعنی بیش از قد یک انسان بالغ. طبیعتاً همه این ویژگی‌ها بر جذابیت هما اضافه کرده و آن را به یک پرنده باشکوه تبدیل کرده است».

عکاس هماچه می‌گوید؟

شاید برایتان جالب باشد که بدانید فیلم دست به دست شده از هما در ارتفاعات طالقان، توسط محسن شکراللهی عکاس حیات وحش و دوست طبیعت‌گردش محمدرضا بابامحمدی بعد از حدود سه ماه تلاش و برنامه‌ریزی، ثبت و ضبط شده است. این گروه دونفره اولین بار موقع کوهنوردی، پرواز هما را مشاهده می‌کنند و بعد از مطالعه درباره او تصمیم می‌گیرند که از او عکاسی کنند. محسن شکراللهی عکاس حیات وحش در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید که «پروژه عکاسی از هما را از اواخر مهرماه امسال (۱۴۰۲) به همراه دوست طبیعت‌گردم کلید زدم و در نهایت اواخر دی ماه توانستیم در محدوده بالاظالقان در ارتفاعات روستای دیدزان از این پرنده تصویر بگیریم».

هما در کجای ایران سایه انداخته است؟

بنا به توضیحات علیرضا هاشمی پرنده‌شناس، هما یا کرکس ریش‌دار در اروپا و آسیا گستردگی بسیاری دارد. رشته‌کوه‌های بلند زاگرس، البرز و کوه‌های هزارمسجد مهم‌ترین زیستگاه این پرنده در ایران است و در این مناطق لانه‌های فعال دارد. هما در ایران از پراکنش مناسبی برخوردار است. گرچه عدد دقیقی از جمعیت هما در ایران نداریم اما شواهد نشان می‌دهد که آمار زادآوری این گونه قابل توجه است».

هما در آسمان تهران هم پرواز می‌کند

این متخصص تنوع زیستی تأکید می‌کند که «در تهران هم هما وجود دارد و معمولاً بین کوه‌های شمال تهران و کوه‌های خمرین و سرخه‌حصار در رفت‌وآمد است». او می‌گوید: «خود من بیش از ۱۰ بار در محدوده لواسان هما را در حال پرواز دیده‌ام. در پردیس، بومهن و توجال هم امکان مشاهده هما وجود دارد».

ایران چند گونه کرکس دارد؟

نکته پراهمیت آن است که هما تنها کرکس موجود در ایران نیست. بنا به گفته علیرضا هاشمی عضو کارگروه کرکس‌ها در اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت، در ایران چهار کرکس رایج و دو کرکس نادر وجود دارد. کرکس کوچک، دال یا کرکس سیاه، دال یا کرکس معمولی و کرکس ریش‌بلند یا همان هما. این چهار گونه، کرکس‌هایی هستند که از جمعیت بیشتری در ایران برخوردارند. اما کرکس پشت‌سفید که یک گونه حمایت‌شده جهانی است و کرکس همیالپایی که جدیداً تعداد انگشت‌شماری از آنها در ایران مشاهده شده، کرکس‌های نادر ما هستند. البته کرکس پشت‌سفید در بیش از ۵۰ سال گذشته در ایران مشاهده نشده است».

عادات‌های رفتاری هما

رفتارشناسی کرکس‌ها و تفاوتشان با یکدیگر به ویژه هما قابل توجه است. هاشمی در این باره با اشاره به اینکه همه کرکس‌های ایران مهاجر هستند برخلاف هما که پرنده مقیمی به حساب می‌آید، این‌طور توضیح می‌دهد که «هما دارای قلمروی بزرگی به وسعت ده‌ها کیلومتر است و در ارتفاعات بلند زندگی می‌کند. کرکس‌های دیگر معمولاً از لاشه تغذیه می‌کنند اما هما از استخوان و مغز استخوان لاشه‌ها استفاده می‌کند». این پرنده‌شناس با بیان اینکه هما بیشتر به‌صورت

گفت‌وگوی «شرق» با یک پرنده‌شناس درباره ویژگی ظاهری و رفتاری هما

واکنش‌ها به مشاهده «هما» در ارتفاعات طالقان

می‌دادند تا طعمه کرکس‌ها شود. در چنین شرایطی طبیعتاً تعدادی کرکس دور لاشه جمع می‌شدند و شروع به خوردن آن می‌کردند و عمده گوشت اعضا خورده می‌شد. در این زمان پرنده بزرگ و بال‌بهی س‌ری می‌رسید و روی همان بلندی در کنار لاشه توقف می‌کرد. پرنده منحصربه‌فردی که برخلاف بقیه کرکس‌ها بر سر گوشت درگیر نمی‌شد. بلکه مانند بزرگ جمع، در گوشه‌ای می‌ایستاد و بعد از پایان رقابت کرکس‌ها بر سر لاشه، بالای سر او حاضر می‌شد و استخوانی را با خود می‌برد. باور عمومی قدیم بر این بود که اگر هما بر سر متوفی حضور یابد و استخوانی از او را ببرد، آن فرد رستگار شده است. برای همین هم به این پرنده همای سعادت می‌گفتند. ضرب‌المثل سایه هما بر سرش افتاد هم احتمالاً از این اعتقاد مذهبی ریشه گرفته است».

اسطوره در خدمت حفظ محیط زیست

در روزهای گذشته برخی خوشحالی مردم ایران از مشاهده پرنده هما را به باد انتقاد گرفتند. آنها معتقدند که باور به مفهوم «همای سعادت» ترویج خرافه‌گرایی است. دراین‌باره هاشمی با تأکید بر اینکه می‌توان از طریق روشنگری از ادبیات به نفع طبیعت و محیط زیست استفاده کرد، می‌گوید: «همای سعادت در معنای شناس و اقبال، پایداری و فناناپذیری و رستگاری و سعادتمندی بارها در ادبیات فارسی استفاده شده است. حتی هما و سیمرغ در بسیاری نوشتارها به جای یکدیگر به کار رفته‌اند. ضمن اینکه در دیگر تمدن‌ها از جمله مصر باستان هم کرکس نقش و جایگاه قابل توجهی دارد. درک اهمیت و جایگاه کرکس و هما در ادبیات ما شاید باعث شناخت بیشتر و بهتر این گونه و تلاش برای حفظ آن شود. این زیاست که در ادبیات فارسی، کرکس جایگاه بلندمرتبه‌ای دارد. اتفاقاً نشان‌دهنده این است که گذشتگان هما را رفتارشناسی کرده بودند و متوجه خاص و ویژه بودن این حیوان شده و عادت تغذیه‌ای و زیستگاه آن را شناخته بودند. انسان‌های قدیم آگاه بودند که هما، بلندای کوه‌های سخت و صعب‌العبور را به عنوان قلمرو انتخاب کرده و آتشپایه‌اش را در مرتفع‌ترین نقاط کوه می‌سازد. به نظر من این یک فرصت است تا از ادبیات به معرفی بیشتر هما و اهمیت آن در طبیعت، برای جامعه صریح کنیم». این پرنده‌شناس این‌طور ادامه می‌دهد که «می‌دانیم کسی با سایه هما رستگار نمی‌شود اما دلیلی هم ندارد که تاریخ ادبیات و ادیان را دور بریزیم و پس بریزیم. ریشه کرکس در ادبیات را نمی‌توان نادیده گرفت. درگ می‌کنم که گروهی این نگرانی را دارند که اگر حیوانی با خرافه دارای ارزش شود ممکن است با خرافه هم ارزشش را از دست بدهد. قطعاً موافق زدودن خرافه از حیات وحش هستم. حتماً باید درباره امثال شوم‌بودن جغد و شناس آوردن مهره مار خرافه‌زدایی کنیم اما در موارد نادر مثل هما که پیشینه درخشانی درباره آن در ادبیات و آیین‌ها وجود دارد، می‌توانیم با روشنگری درباره این پرنده و جایگاه آن در طبیعت و محیط زیست برای حفاظت از آن قدم برداریم».

در روزهای گذشته برخی با قراردادن عکس پرنده هما و تصویر از سرستون‌های تخت جمشید معروف به گریفون ادعا کردند این سرستون همان هماست. اما بنا به توضیحات مطرح‌شده توسط کارشناسان حوزه باستان‌شناسی، سرستون تخت جمشید هما نیست بلکه ترکیبی از چند حیوان و انسان است که به نماد هواپیمایی ملی ایران تبدیل شده است. پس نماد هواپیمایی ملی ایران هم پرنده هما نیست، بلکه گریفون است و خود اسم هما در این شرکت هم مخفف ترکیب «هواپیمای ملی ایران» و عکاسی کنند.

ریشه تاریخی مفهوم همای سعادت
در ادبیات فارسی می‌بینیم که بارها تعبیر و کلمه «هما» به کار رفته است و در شعر و نثر و ضرب‌المثل‌ها جایگاه ویژه‌ای دارد. برجسته‌ترین آن هم ترکیب «همای سعادت» است. هاشمی درباره چرایی اهمیت هما در تاریخ ادبیات و ادیان توضیح می‌دهد که «در آیین زرتشتی این سنت وجود داشت که پیکر انسان‌ها را بعد از مرگ در سبکی بلندی قرار

خبر ویژه

چگونه هزینه‌های درمان سرطان را تأمین کنم؟

مدیرعامل مؤسسه محک می‌گوید این مؤسسه در سال ۱۴۰۱ بیش از صد میلیارد تومان هزینه برای تأمین داروی کودکان مبتلا به سرطان صرف کرده است.
«چگونه هزینه‌های درمان سرطان را تأمین کنم؟»؛ این شاید اصلی‌ترین سؤالی باشد که در نخستین مواجهه با تشخیص بیماری سرطان برای خانواده بیماران مطرح می‌شود. نگرانی از تأمین هزینه‌های درمان سرطان همواره یکی از مهم‌ترین و چالشی‌ترین دغدغه‌هایی است که خانواده‌های بیماران مبتلا به سرطان دارند. هزینه‌های درمان سرطان در ایران شامل هزینه‌های مربوط به تشخیص، درمان و اصلاح سبک زندگی است. این هزینه‌ها عمدتاً شامل هزینه‌های مربوط به ویزیت مشاوره و معاینه پزشکی، آزمایش‌ها، تصویربرداری، جراحی، شیمی‌درمانی، رادیوتراپی، داروها و دیگر خدمات بهداشتی و درمانی مرتبط با سرطان می‌شود. از سوی دیگر هرچه سرطان دیرتر تشخیص داده شود، درمان و کنترل آن گران‌تر و کم‌اث‌تر می‌شود؛ بنابراین هرچه در حوزه تشخیص زودهنگام سرطان سرمایه‌گذاری شود، اثربخشی بالاتری خواهد داشت.

آراسب احمدیان مدیرعامل مؤسسه خیریه حمایت از کودکان مبتلا به سرطان محک، با بیان اینکه محک از سال ۱۳۷۰ تاکنون بیش از ۴۲ هزار کودک از سراسر کشور را تحت حمایت قرار داده است، گفت: «این مؤسسه تلاش می‌کند تا بیش از ۱۳ هزار کودک در حال درمان را به روزهای خوش سلامتی برساند».

به گفته احمدیان، در سال ۱۴۰۱ مؤسسه محک بیش از صد میلیارد تومان برای تأمین داروی کودکان مبتلا به سرطان هزینه کرده است. او با بیان این‌س موضوع ادامه داد: «محک کوششیده است تا در سال‌های فعالیت خود هزینه‌های مرتبط با اقامت درمانی کودکان مبتلا به سرطان همه استان‌ها و شهرستان‌ها را نیز تأمین کند. براساس این محک در سال ۱۴۰۱ بیش از ۱۸۲ میلیارد ریال را به اسکان کودکان مبتلا به سرطان و خانواده‌های‌شان اختصاص داده است».

او ادامه داد: «همچنین این مؤسسه مبلغی بیش از ۱۱۰ میلیارد ریال صرف هزینه رفت‌وآمد خانواده‌های کودکان مبتلا به سرطان برای استفاده از خدمات درمانی بیمارستان فوق‌تخصصی محک کرده است».

تأمین هزینه‌های لباس و تحصیل کودکان مبتلا به سرطان یکی دیگر از خدمات حمایتی است که مؤسسه محک ارائه می‌دهد. به گفته احمدیان، در سال ۱۴۰۱ حدود شش هزار کودک بیمار از خدمات کمک هزینه لباس و بیش از ۱۵۰ نفر هم از کمک‌هزینه تحصیل استفاده کردند که این رقم بالغ بر ۸۲۰ میلیون تومان است.

مدیرعامل محک در پایان گفت: «هزینه‌های درمانی و حمایتی کودکان مبتلا به سرطان فقط با همراهی نیکوکاران محک تأمین می‌شود. امیدواریم با تداوم این کمک‌ها، در شرایطی که هر روز بر هزینه‌های محک افزوده می‌شود، بتوانیم فرزندان‌مان را به روزهای خوش سلامتی برسانیم».

